

entuzjaści edukacji

IBE

INSTYTUT
BADAŃ
EDUKACYJNYCH

CO WIEMY O SZEŚCIOLATKACH W SZKOLE NA PODSTAWIE BADAŃ?

Umiejętności matematyczne | Czytanie
Pisanie | Opinie rodziców o dzieciach i placówkach

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

A u t o r z y:

dr Radosław Kaczan

dr Piotr Rycielski

Zespół Wczesnej Edukacji

Instytut Badań Edukacyjnych w Warszawie

W y d a w c a:

Instytut Badań Edukacyjnych

ul. Górczewska 8, 01-180 Warszawa

tel. +48 22 241 71 00

www.ibe.edu.pl

© Copyright by: Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2014

Publikacja opracowana w ramach projektu systemowego:

„Badanie jakości i efektywności edukacji oraz instytucjonalizacja zaplecza badawczego”

współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego,
realizowanego przez Instytut Badań Edukacyjnych.

Egzemplarz bezpłatny

SZEŚCIOLATKI NA STARCIE SZKOLNYM

Moment, w którym dziecko po raz pierwszy przekracza próg szkoły, jest ważny nie tylko z tego powodu, że zaczyna ono naukę. Nowi koledzy, nauczyciele, klasy – słowem całe nowe środowisko wpłynie również na jego rozwój. Jak dziecko jest do tego przygotowane? To zależy od jego poprzednich doświadczeń – nauki w przedszkolu, zdobytych do tej pory umiejętności i przyzwyczajeń. Cały ten bagaż doświadczeń wpłynie na wyniki, które osiągnie na pierwszym etapie edukacji. Oczekiwania dziecka i rodziców wobec szkoły mają niebagatelny wpływ na sposób korzystania ze szkolnej oferty i na stopień zadowolenia z niej. Uczniowie, którzy pozytywnie oceniają szkołę, są bardziej zmotywowani i zaangażowani w naukę. Ten wyższy poziom zadowolenia sprawia, że osiągają lepsze wyniki, a przy tym mają przekonanie, że są zdolni i gotowi do sprostania wymaganiom jakie stawia przed nimi szkoła – i tym związanym z nauką, i tym związanym z zachowaniem. Wiedza o umiejętnościach i kompetencjach dzieci rozpoczynających naukę w szkole jest ważna także ze względu na ich losy w dorosłym życiu. Wiele badań naukowych wskazuje, że to, czego uczyliśmy się jako małe dzieci, ma wpływ na to, jak funkcjonujemy potem jako dorośli.

Postawy sześciolatka wobec szkoły, uczenia się i rówieśników wiążą się z przeżywaniem różnych emocji. Pozytywne nastawienie wobec tych trzech elementów szkolnego życia zakłada przewagę przeżywania radości i zaangażowania, co może się przekładać zarówno na motywację do nauki, jak i na poziom osiągnięć szkolnych. Kształtowanie pozytywnego obrazu siebie u dzieci jest jednym z zadań wychowawczych szkoły. To ważne, ponieważ efekty tych oddziaływań mają mocny związek z wytrwałością w sytuacji niepowodzenia, mniejszą absencją szkolną, dłuższym czasem przebywania w systemie edukacyjnym i większą samodzielną aktywnością edukacyjną poza szkołą. Zatem dbałość o dobre nastawienie dzieci, o to, by jak najdłużej utrzymać ich zapał i chęć do nauki, jest szczególnie istotna w kontekście startu szkolnego sześciolatków.

ŹRÓDŁA WIEDZY O SZEŚCIOLATKACH

Dzięki projektom badawczym IBE udało się zgromadzić wiele informacji dotyczących tego, jak sześciolatki radzą sobie w szkole, w „zerówce” przedszkolnej lub szkolnej. Wiemy jaki poziom szkolnych umiejętności osiągają, jak czują się w tych placówkach i w grupie oraz jakie są odczucia ich rodziców.

Zmierzenie umiejętności matematycznych, czytania i pisanie możliwe było dzięki **Testowi Umiejętności Na Starcie Szkolnym (TUNSS)** – nowatorskiemu rozwiązaniu, w którym wykorzystano tablety. Test nie tylko pozwolił precyzyjnie zmierzyć poziom umiejętności dziecka, ale był też dla niego atrakcyjny. Badane dziecko wskazywało właściwe odpowiedzi lub manipulowało różnymi elementami na dotykowym ekranie. Część zadań wymagała udzielenia odpowiedzi ustnej lub wypełnienia karty pracy przez ucznia. Test był adaptacyjny – w zależności od udzielanych przez dziecko odpowiedzi, dopasowywał trudność kolejnych zadań. Dzięki temu

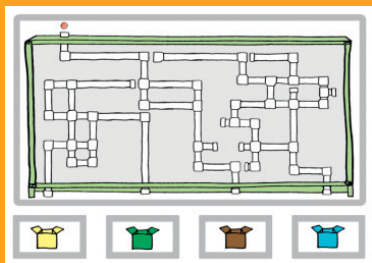
pomiar był dokładniejszy, dzieci się nie nudziły (nie otrzymywały zadań zbyt prostych) ani się nie bały i nie traciły motywacji (nie natrafiały na zadania zbyt trudne).

Pomiar umiejętności matematycznych oraz umiejętności związanych z nauką pisania i czytania odbył się dwukrotnie na tej samej grupie dzieci – jesienią 2012 r. i wiosną 2013 r. Pozwoliło to określić przyrost umiejętności dzieci w ciągu roku szkolnego. Dodatkowe wywiady z rodzicami

TEST UMIEJĘTNOŚCI NA STARCIE SZKOLNYM (TUNSS) – konstrukcja testu

Skala umiejętności matematycznych

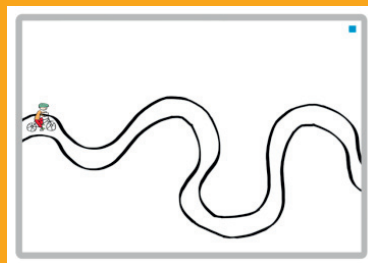
obejmuje cztery obszary treści: (1) liczby, (2) pomiar, (3) przestrzeń i kształt oraz (4) związki i zależności. Przykładowe zadanie z testu matematycznego, podskali mierzącej wnioskowanie przyczynowo-skutkowe przedstawia Rysunek 1. Zadanie to nie należało do najłatwiejszych i na etapie badania pilotażowego poprawne jego rozwiązanie wskazało jedynie 62% dzieci.

Rysunek 1. Zadanie mierzące wnioskowanie i rozumowanie przyczynowo-skutkowe. Polecenie brzmiało: „Zaznacz pudełko, do którego wpadnie piłeczka”.

Skala umiejętności z zakresu pisania

obejmuje cztery obszary treści: (1) sprawność wzrokowo-motoryczną, (2) sprawność wzrokowo-przestrzenną, (3) sprawność słuchowo-językową oraz (4) kaligrafię i pisanie. Przykładowe zadanie z testu pisania, podskali mierzącej sprawność motoryczną i koordynację wzrokowo ruchową przedstawia Rysunek 2. Zadanie to można określić jako łatwe, na etapie badania pilotażowego poprawne jego rozwiązanie wskazało 80% dzieci.

Rysunek 2. Zadanie ze skali pisania, mierzące sprawność motoryczną i koordynację wzrokowo ruchową. Polecenie brzmiało: „Nie odrywając ołówka od kartki, narysuj, jak ma jechać kolarz. Pamiętaj, że nie może zjechać z drogi”.

Skala umiejętności z zakresu czytania

obejmuje trzy obszary treści: (1) sprawność słuchowo-językową, (2) sprawność wzrokowo-słuchową oraz (3) umiejętności czytania. Przykładowe zadanie z testu czytania, podskali mierzącej sprawność słuchowo-językową przedstawia Rysunek 3. Zadanie to można określić jako bardzo łatwe, na etapie badania pilotażowego poprawne jego rozwiązanie wskazało 90% dzieci.

Rysunek 3. Zadanie ze skali czytania, mierzące różnicowanie głosek opozycyjnych. Polecenie brzmiało: „Jakie słowo słyszysz? (Lektor: „Kaczka”) Zaznacz odpowiedni rysunek”.

Łącznie test składał się z 336 zadań, w tym ze 127 mierzących umiejętności matematyczne, 106 mierzących umiejętności z zakresu pisania oraz 103 związane z zakresem czytania.

pozwoły dowiedzieć się, jak dzieci funkcjonują w szkole. Zebrane opinie rodziców dotyczyły też m.in. opieki i edukacji dziecka.

Wyników tych badań nie należy jednak traktować jako pomiaru gotowości szkolnej. Nie obejmowały one pomiarów rozwoju emocjonalnego czy społecznego, nie odnosiły się także do gotowości dziecka do uczenia się pod kierunkiem nauczyciela. Podobnie jest z ocenami rodziców. Choć przynoszą one ważne informacje, to nie mogą zastępować profesjonalnej oceny dokonywanej przez pedagogów lub psychologów.

Analiza objęła trzy grupy dzieci: 6-latki uczęszczające do „zerówki” przedszkolnej lub szkolnej oraz 6-latki z pierwszej klasy szkoły podstawowej. W badaniu brały udział również 7-latki z pierwszej klasy oraz 7-latki z drugiej klasy szkoły podstawowej (czyli te, które poszły do szkoły, mając 6 lat).

Sposób doboru dzieci do badania umożliwił porównywanie dwóch dużych grup. Dzięki temu zminimalizowano błędy pomiaru. Można też było zastosować różnorodne analizy. Trzeba jednak pamiętać, że naukę w pierwszych klasach rozpoczęła niecała 1/5 część populacji sześciolatków. Dlatego wnioski na ich temat należy wyciągać ostrożnie.

Liczebności dzieci w zbadanych grupach

Ścieżka edukacyjna	jesień 2012	wiosna 2013
sześciolatek/„zerówka” w przedszkolu	636	589
sześciolatek/„zerówka” w szkole	619	581
sześciolatek/I klasa szkoły podstawowej	565	532
siedmiolatek/I klasa szkoły podstawowej	599	580
siedmiolatek/II klasa szkoły podstawowej	610	577
Razem	3 029	2 859

Poznanie przyczyn decyzji rodziców sześciolatków dotyczących posłania bądź nieposłania dzieci do pierwszej klasy umożliwiło **badanie grup fokusowych**. W 24 wywiadach grupowych wzięło udział 195 rodziców – zarówno tych, którzy posłali swoje dziecko do pierwszej klasy, jak i tych, którzy zdecydowali o pozostawieniu go w „zerówce” szkolnej lub przedszkolnej.

CO WIEMY O BADANEJ GRUPIE SZEŚCIOLATKÓW

Dzieci rozpoczynające naukę w szkole są zazwyczaj starsze (przeciętnie o sześć tygodni) i nieco wyższe od swoich rówieśników w „zerówkach” szkolnych i przedszkolnych. Nieco częściej w wieku sześciu lat posyłane są do szkoły dzieci, które mają rodzeństwo.

Dochody gospodarstw domowych w grupie pierwszoklasistów są nieznacznie wyższe niż u ich rówieśników nieposyłanych do szkoły. Status zatrudnienia rodziców, a także ich wiek, nie ma większego wpływu na decyzję o wcześniejszym posłaniu dziecka do szkoły. Okazało się także, że sześciolatki w pierwszej klasie mają rodziców reprezentujących wszystkie poziomy wykształcenia. Rodzice, którzy posłali swoje dzieci do pierwszej klasy są tylko nieznacznie lepiej wykształceni od rodziców sześciolatków, które poszły do „zerówek”.

Poziom wykształcenia rodziców dzieci z poszczególnych ścieżek edukacyjnych (w %)

Wykształcenie rodzica	6-latek uczęszcza do „zerówki” w przedszkolu		6-latek uczęszcza do „zerówki” w szkole		6-latek uczęszcza do I klasy szkoły podstawowej	
	ojciec	matka	ojciec	matka	ojciec	matka
nieukończone podstawowe	0,3	0,0	0,8	0,0	0,4	0,0
podstawowe	4,6	3,6	5,9	5,9	6,6	4,4
zasadnicze zawodowe	35,8	16,9	36,1	20,8	30,9	16,1
średnie – technikum, liceum zawodowe	22,7	20,5	26,1	19,1	22,6	15,0
średnie – liceum profilowane	1,3	3,8	2,3	4,4	1,6	4,1
średnie – liceum ogólnokształcące	7,3	9,9	7,4	10,9	8,3	11,5
policealne lub pomaturalne	2,2	4,9	1,3	6,0	1,7	5,2
licencjackie lub inżynierskie	4,2	5,7	4,7	5,4	4,8	8,5
wyższe magisterskie lub lekarskie	20,2	33,7	13,2	26,8	21,4	34,0
wyższe ze stopniem doktora, doktora habilitowanego lub tytułem profesora	0,3	0,5	1,0	0,2	0,8	1,0
nie wiem	1,1	0,4	1,2	0,6	0,8	0,2

Skala gotowości szkolnej

Badanie sześciolatków na starcie szkolnym nie dotyczyło badania gotowości szkolnej. Osoby zainteresowane takim pomiarem, jeszcze przed rozpoczęciem edukacji szkolnej dziecka mogą zapoznać się z założeniami skali SGE-5 przeznaczonej dla nauczycieli i dostępnej na stronach Ośrodka Rozwoju Edukacji. Skala Gotowości Edukacyjnej Pięciolatek (SGE-5) jest wykazem zachowań i umiejętności dziecka pięcioletniego, zestawionych ze względu na potrzebę obserwacji i analizy przygotowania go do nauki w szkole. Skala ta składa się z następujących pozycji pogrupowanych w podskale:

Kompetencje poznawcze

Pięciolatek:

- wymienia pory roku, związane z nimi zabawy dzieci i zjawiska przyrody,
- potrafi grupować przedmioty według różnych kryteriów,
- potrafi umieścić nowy przedmiot w odpowiednim miejscu w już ułożonym szeregu,
- potrafi zapamiętać i wykonać polecenie,
- potrafi opowiedzieć obrazkową historijkę,
- dzieli zdanie na słowa,
- dzieli słowa na sylaby i łączy sylaby w słowa,
- rozumie sens umownych znaków graficznych,
- potrafi porównać dwa obrazki różniące się szczegółami,
- zna i stosuje liczebniki porządkowe,
- dodaje i odejmuje konkretne przedmioty, liczmany.

Aktywność

Pięciolatek:

- bada przedmioty, eksperymentuje,
- pyta o przyczyny obserwowanych zjawisk,
- zwraca uwagę na inne dzieci, przewiduje ich zachowania,
- mówi w sposób zrozumiały dla innych, np. o swoich potrzebach,
- zaprasza dzieci do zabaw i rozmów,
- pomaga innym dzieciom spontanicznie lub na prośbę kolegi,
- wykazuje inicjatywę, wypróbowuje różne sposoby działania,
- jest zainteresowany osiągnięciem celu, stara się dokończyć pracę,
- okazuje radość z osiągniętego wyniku.

Sprawność psychomotoryczna

Pięciolatek:

- sprawnie posługuje się nożyczkami,
- lubi bawić się w konstruowanie budowli z drobnych klocków,
- prawidłowo trzyma ołówek, kredkę (chwyt, napięcie mięśni),
- rysuje po śladzie, łączy dane punkty liniami, odwzorowuje proste figury,
- lubi układanki typu puzzle.

Odporność emocjonalna (wskaźniki braku gotowości)

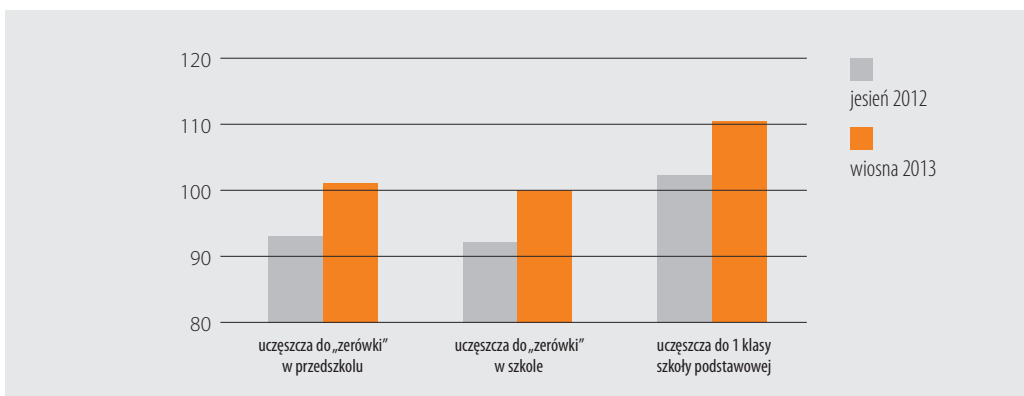
Pięciolatek:

- w zabawach i w czasie aktywności zadaniowej reaguje gniewem, obraża się, odwraca, odchodzi,
- łatwo wybucha złością, płacze, zachowuje się impulsywnie w stopniu utrudniającym mu kontakty z dziećmi,
- unika sytuacji i zadań wymagających samodzielności,
- stara się przebywać blisko nauczyciela lub innej osoby dorosłej w stopniu utrudniającym zabawę i naukę w grupie,
- okazuje niepokój, lęk, wycofuje się.

UMIEJĘTNOŚCI MATEMATYCZNE, CZYTANIA I PISANIA SZEŚCIOLATKÓW W PRZEDSZKOLACH I SZKOŁACH

Umiejętności matematyczne

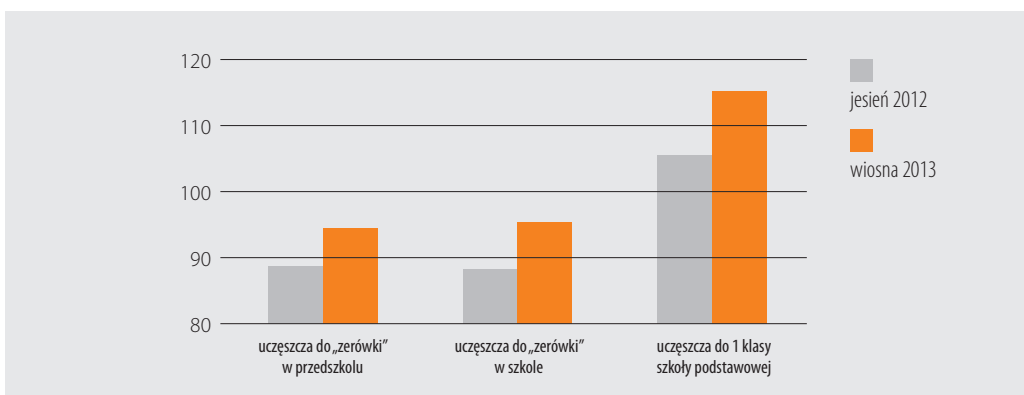
Niezależnie od tego, do jakiej placówki uczęszczał sześciolatek, widoczny jest przyrost umiejętności matematycznych w ciągu roku szkolnego w każdej grupie badanych dzieci. Poziomem tych umiejętności istotnie różnią się dzieci w „zerówkach” (szkolnej i przedszkolnej) od uczniów klas pierwszych.

Średnie dla dwóch pomiarów (jesień/wiosna) umiejętności matematycznych w zależności od ścieżki edukacyjnej

Pisanie

Rodzaj placówki, do jakiej uczęszczał sześciolatek ma wyraźny wpływ na przyrost umiejętności związanych z pisaniem. Postępy w nauce pisania są więc najbardziej widoczne u uczniów klas pierwszych. Grupa ta charakteryzuje się także ogólnie wyższym poziomem umiejętności pisania.

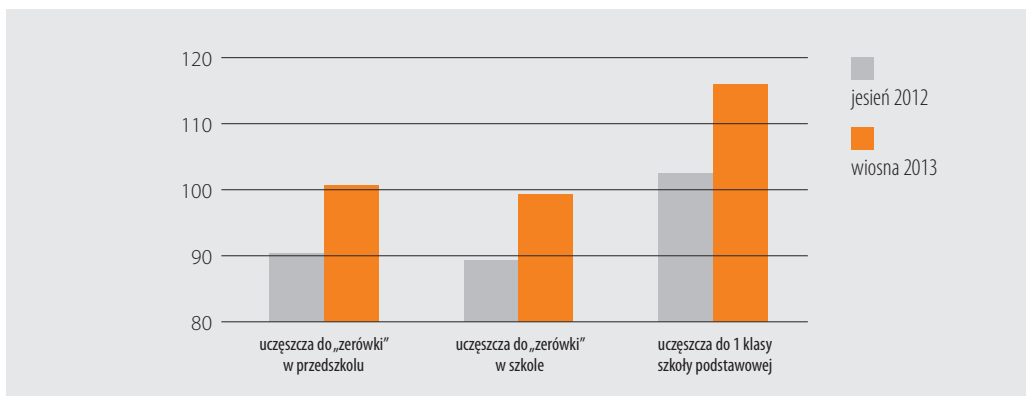

Średnie dla dwóch pomiarów (jesień/wiosna) umiejętności z zakresu pisania w zależności od ścieżki edukacyjnej

Czytanie

Poziom umiejętności związanych z czytaniem w trakcie roku szkolnego wzrasta w przypadku każdej z badanych grup sześciolatek. Największy przyrost jest jednak u uczniów klas pierwszych.

Średnie dla dwóch pomiarów (jesień/wiosna) umiejętności z zakresu czytania w zależności od ścieżki edukacyjnej

Czy to umiejętności związane z matematyką, pisaniem, czy też z czytaniem – sześciolatki w klasach pierwszych prezentują wyższy poziom od swoich rówieśników z przedszkoli i „zerówek”. Widać to w wynikach tej samej grupy badanych dzieci, przeprowadzonych zarówno jesienią 2012 roku – czyli na początku roku szkolnego, jak i wiosną 2013 roku.

Co mogło wpłynąć na taki wynik? Niewątpliwie duże znaczenie ma oddziaływanie szkoły i systematycznego nauczania w klasie pierwszej już we wrześniu i październiku. Można również przypuszczać, że przynajmniej część pierwszaków opanowała już wcześniej wiele umiejętności typu szkolnego w większym stopniu niż ci ich rówieśnicy, których rodzice postanowili pozostawić w „zerówce”. Zapewne dlatego dzieci z tej grupy już na starcie były w stanie poradzić sobie lepiej z rozwiązywaniem zadań zawartych w teście i dlatego osiągały wyższe wyniki.

Wyraźnie także widać, że umiejętności pisania i czytania bardziej rozwijają się u uczniów klas pierwszych. Ponieważ te dwie umiejętności podlegają intensywnemu treningowi w szkole podstawowej, szybszy przyrost umiejętności w grupie dzieci sześciolatek uczęszczających do pierwszej klasy jest zapewne właśnie efektem oddziaływań szkolnych.

JAK DZIECI CZUJĄ SIĘ W PRZEDSZKOLACH I SZKOŁACH – CZYLI SPOŁECZNO-EMOCJONALNE FUNKCJONOWANIE SZEŚCIOLATKÓW

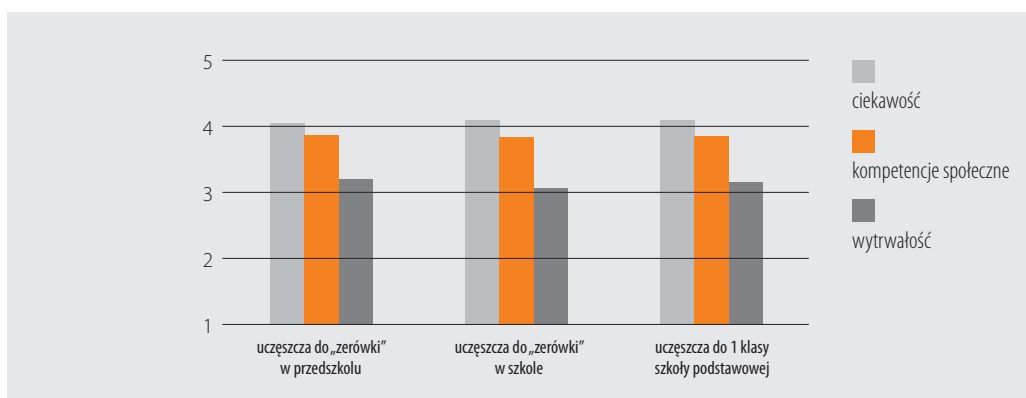
O odczuciach dzieci przebywających w placówkach oświatowych mówili badaczom rodzice. Opinie te są zatem wskaźnikiem przekonań rodziców, które odzwierciedlają ich sposób postrzegania dziecka. Różnice w zakresie wytrwałości, czy różnych wskaźników jakości życia, pomiędzy dziećmi z odmiennych ścieżek edukacyjnych były niewielkie. Wyniki te wskazują, że w odczuciu rodziców, dzieci, czy to w przedszkolu, czy w szkole, funkcjonują podobnie.

Kwestionariusz Zachowań Dziecka

Odpowiedzi rodziców umożliwiły ocenę funkcjonowania dziecka według trzech skal:

1. **„ciekawość i pewność siebie”** – skala ta obejmuje pozycje świadczące o tym, że dziecko jest twórcze i zainteresowane wieloma różnymi sprawami, chętnie zabiera głos i swobodnie zadaje pytania,
2. **„umiejętności społeczne”** – skala obejmująca pozycje dotyczące zachowania dziecka w kontaktach z innymi, zarówno dorosłymi, jak i rówieśnikami oraz przestrzegania reguł społecznych,
3. **„wytrwałość w działaniu”** – skala ta składa się z pozycji odnoszących się do zachowań związanych z umiejętnością utrzymania uwagi i koncentracją na wykonywanej czynności.

Analiza odpowiedzi nie wykazała istotnych różnic w wynikach na skali ciekawości i pewności siebie oraz umiejętności społecznych pomiędzy dziećmi na różnych ścieżkach edukacyjnych. Jedyne niewielkie zaobserwowane różnice dotyczyły skali wytrwałości.

Poziom ciekawości i pewności siebie, kompetencji społecznych oraz wytrwałości w grupach dzieci sześciolletnich w zależności od ścieżki edukacyjnej (skala od 1 do 6 pkt)

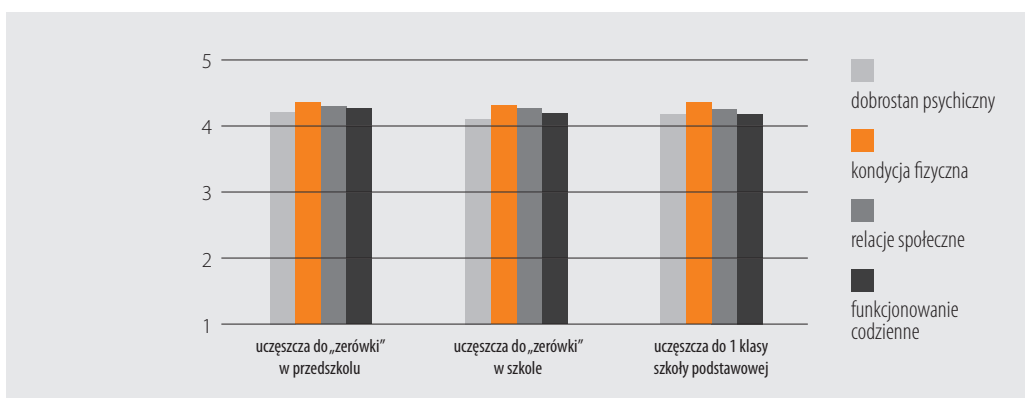

Kwestionariusz Jakości Życia Dziecka

W składającym się z 40 pozycji kwestionariuszu wyróżnione zostały cztery wymiary dotyczące różnych aspektów oceny jakości życia dziecka:

1. **„dobrostan psychiczny”** – wymiar ten odnosi się do emocji przeżywanych przez dziecko i dominującego nastroju,
2. **„kondycja fizyczna”** – wymiar dotyczący samopoczucia dziecka i występowania ewentualnych dolegliwości,
3. **„relacje społeczne”** – wymiar odnosi się do jakości kontaktów z innymi dziećmi i dorosłymi,
4. **„jakość codziennego funkcjonowania”** – wymiar odnoszący się do tego, jak dziecko funkcjonuje w szkole bądź przedszkolu i w domu.

Odpowiedzi rodziców ukazały istotne lecz tylko niewielkie różnice między dziećmi z różnych ścieżek edukacyjnych w zakresie dobrostanu psychicznego i codziennego funkcjonowania. Fakt, czy dziecko uczęszczało do szkoły, czy do „zerówki” szkolnej lub przedszkolnej, nie wiązał się natomiast z kondycją fizyczną czy relacjami społecznymi dziecka.

Dobrostan psychiczny, kondycja fizyczna, relacje społeczne i codzienne funkcjonowanie w grupach dzieci sześciolletnich w zależności od ścieżki edukacyjnej (skala od 1 do 5 pkt)

Pod względem rozwoju społeczno-emocjonalnego rodzice nie dostrzegają w zasadzie żadnych niepokojących zjawisk u swoich dzieci. W większości przypadków różnice między badanymi dziećmi z przedszkoli, „zerówek” i klas pierwszych nie były istotne w ogóle. Wydaje się więc, że rodzaj ścieżki edukacyjnej nie ma wpływu na funkcjonowanie społeczno-emocjonalne sześciolatka.

RODZICE O PRZEDSZKOLACH I SZKOŁACH

Podobnie jak w przypadku badania umiejętności dzieci, również i rodziców dwukrotnie pytano – jesienią 2012 roku i wiosną 2013 roku – o placówkę, do której uczęszcza dziecko. Zainteresowanie badaczy IBE obejmowało kwestie dotyczące jakości edukacji, zadowolenia z opieki nad dzieckiem, a także zadowolenia z nauczycieli.

Według własnych opinii i ocen rodzice byli pozytywnie nastawieni i zadowoleni z różnych aspektów pracy szkoły i przedszkola. Interesująca była stałość tych ocen – ulegały one tylko niewielkim zmianom w ciągu roku szkolnego.

Poziom zadowolenia rodziców z edukacji dziecka (jesień 2012, wiosna 2013; w %)

Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z edukacji dziecka, jaka odbywa się w szkole/przedszkolu?	6-latek uczęszcza do „zerówki” w przedszkolu		6-latek uczęszcza do „zerówki” w szkole		6-latek uczęszcza do I klasy szkoły podstawowej	
	jesień 2012	wiosna 2013	jesień 2012	wiosna 2013	jesień 2012	wiosna 2013
całkowicie zadowolony	87,1	82,9	81,7	78,6	83,8	80,6
mam pewne zastrzeżenia	11,9	15,5	16,4	17,9	15,1	17,6
mam poważne zastrzeżenia	0,9	1,2	1,4	3,0	0,7	1,1
całkowicie niezadowolony	0,2	0,3	0,5	0,5	0,4	0,7
Razem	100		100		100	

Poziom zadowolenia rodziców z opieki nad dzieckiem (jesień 2012, wiosna 2013; w %)

Czy, ogólnie rzecz biorąc, jest Pan(i) zadowolony(a) z opieki nad dzieckiem w szkole/przedszkolu?	6-latek uczęszcza do „zerówki” w przedszkolu		6-latek uczęszcza do „zerówki” w szkole		6-latek uczęszcza do I klasy szkoły podstawowej	
	jesień 2012	wiosna 2013	jesień 2012	wiosna 2013	jesień 2012	wiosna 2013
całkowicie zadowolony	89,9	88,8	83,5	82,0	82,4	81,3
mam pewne zastrzeżenia	9,8	9,6	15	15,9	16,5	15,8
mam poważne zastrzeżenia	0,3	1,4	0,9	1,6	0,7	2,1
całkowicie niezadowolony	0,0	0,2	0,5	0,5	0,4	0,7
Razem	100		100		100	

Sześć miesięcy dzielących obydwie pomiary zaowocowało niewielkim zmniejszeniem się grupy rodziców całkowicie zadowolonych (spadki rzędu od 3% do 5%) i przyrostem (rzędu od 0,3% do 1,3%) w grupie całkowicie niezadowolonych z opieki na dzieckiem. Odsetek rodziców, którzy wyrazili całkowite niezadowolenie z różnych aspektów funkcjonowania szkoły oscylował wokół 1%. Około 2% rodziców miało poważne zastrzeżenia zarówno do opieki, jak i do edukacji swojego dziecka.

Najwyższy odsetek niezadowolonych rodziców zaobserwowano przy ocenie pracy nauczycieli. „Zdecydowanie niezadowolonych” najwięcej było w grupie rodziców pierwszoklasistów (około 2%). Spadki zadowolenia (o 1–2 %) w ciągu roku szkolnego mogą wskazywać na to, że im dłuższy czas podlegający ocenie, tym większe prawdopodobieństwo zauważenia jakiegoś aspektu szkoły, który urealnia wstępną, dość wysokie oceny rodziców.

Poziom zadowolenia rodziców z nauczycieli dziecka (jesień 2012, wiosna 2013; w %)

Czy, ogólnie rzecz biorąc, jest Pan(i) zadowolony(a) z nauczycieli Pana(i) dziecka?	6-latek uczęszcza do „zerówki” w przedszkolu		6-latek uczęszcza do „zerówki” w szkole		6-latek uczęszcza do I klasy szkoły podstawowej	
	jesień 2012	wiosna 2013	jesień 2012	wiosna 2013	jesień 2012	wiosna 2013
całkowicie zadowolony	78,2	75,7	65,7	69,4	72,1	69,4
mam pewne zastrzeżenia	20,0	19,8	28,7	24,8	24,4	24,6
mam poważne zastrzeżenia	1,6	3,7	5,1	4,0	2,8	4,2
całkowicie niezadowolony	0,2	0,9	0,5	1,8	0,7	1,8
Razem	100		100		100	

Opinie i oceny rodziców pokazują wysoki poziom ich zadowolenia z opieki i edukacji dziecka. Wskaźniki te są wyraźnie wysokie w przypadku każdej z możliwych do wyboru ścieżek edukacyjnych, lecz zazwyczaj w przypadku przedszkoli są o kilka procent wyższe.

RODZICE O SWOICH DECYZJACH

Rodziców sześciolatków zapytano również o to, na ile są zadowoleni z podjętej przez siebie **decyzji co do wyboru ścieżki edukacyjnej dla swojego dziecka**. W grupie, która posłała dziecko do klasy pierwszej przeważały głosy wyrażające zadowolenie.

Poziom zadowolenia rodziców z decyzji o postaniu dziecka do klasy pierwszej w wieku 6 lat (jesień 2012, wiosna 2013; w %)

Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że Pana(i) dziecko rozpoczęło naukę w klasie pierwszej w wieku 6 lat	6-latek uczęszcza do I klasy szkoły podstawowej	
	jesień 2012	wiosna 2013
zdecydowanie tak	64,4	62,2
raczej tak	27,8	25,2
raczej nie	6,0	7,9
zdecydowanie nie	1,8	4,7
Razem	100	

Podobne pytanie – **o zadowolenie z podjętej decyzji** – zadano rodzicom dzieci, które nie rozpoczęły nauki w klasie pierwszej. Zarówno rodzice dzieci uczęszczających do przedszkola, jak i tych chodzących do „zerówki” szkolnej, byli w znacznym stopniu zadowoleni z podjętej decyzji.

Poziom zadowolenia rodziców z decyzji o nie posłaniu dziecka do klasy pierwszej w wieku 6 lat (jesień 2012, wiosna 2013; w %)

Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że Pana(i) dziecko nie rozpoczęło nauki w klasie pierwszej w wieku 6 lat?	6-latek uczęszcza do „zerówki” w przedszkolu		6-latek uczęszcza do „zerówki” w szkole	
	jesień 2012	wiosna 2013	jesień 2012	wiosna 2013
zdecydowanie tak	82,5	84,2	79,4	81,5
raczej tak	15,9	14,5	18,6	15,3
raczej nie	1,4	0,9	1,5	1,9
zdecydowanie nie	0,2	0,4	0,5	1,2
Razem	100		100	

Rodzice dzieci uczęszczających do „zerówek” byli bardziej przekonani co do słuszności swojej decyzji i bardziej z niej zadowoleni niż rodzice sześciolatków z klasy pierwszej. W grupie rodziców dzieci z „zerówek” zaobserwowano również mniejszy przyrost odsetka niezadowolonych ze swojej decyzji.

Co wpływało na decyzje rodziców

Pozyskaniu informacji od rodziców, m.in. o ich decyzjach związanych z posłaniem dziecka do pierwszej klasy lub pozostawieniem go w „zerówce” oraz o tym co wpłynęło na te decyzje, służyło drugie badanie – jakościowe, prowadzone metodą zogniskowanych wywiadów grupowych. Wśród najistotniejszych przyczyn decyzji o wyborze ścieżki edukacyjnej rodzice wymieniali te, które są związane z oceną funkcjonowania społeczno-emocjonalnego dziecka.

Rodzice, którzy zdecydowali się posłać sześciolatka do klasy pierwszej, byli przekonani, że ich dziecko:

- jest zainteresowane szkołą i nauką,
- jest dobrze zmotywowane do poznawania nowych zjawisk,
- jest na tyle dojrzałe, że poradzi sobie z zadaniami szkolnymi,
- jest na takim poziomie rozwoju emocjonalnego i społecznego (przejawiającym się w samodzielności, zaradności i umiejętności dogadywania się z rówieśnikami), który w zupełności wystarczający, żeby mogło rozpocząć naukę w szkole.

Z kolei ci rodzice, którzy pozostawili swoje dziecko w „zerówce” mieli poczucie, że ich dziecko:

- nie jest jeszcze na tyle dojrzałe, żeby rozpocząć naukę w szkole,

- idąc do szkoły zostanie „pozbawione dzieciństwa”,
- nie podoła obowiązkom szkolnym, które będą nadmiernym obciążeniem dla dziecka w tym wieku.

Rodzice z tej grupy wyrażali wiele obaw dotyczących funkcjonowania szkół, zawartości programów nauczania, wyposażenia placówek i poziomu bezpieczeństwa oraz jakości opieki zapewniającej w szkołach. Ważnym wątkiem w wypowiedziach niektórych rodziców było ich przekonanie o niewystarczających do pracy z 6-latkami kompetencjach nauczycieli uczących w klasach 1–3.

Warto zauważyć, że część tych opinii jest przede wszystkim przejawem obaw rodziców o losy swojego dziecka i niepokoju związanego ze sposobem wprowadzania reformy. Rodzice ci oczekują zarówno rzetelnej informacji o tym, jak przygotowane są szkoły, jakie działania są podejmowane, ale również, co jeszcze jest do zrobienia i na ile kolejne kroki będą przyczyniać się do zmniejszenia ich obaw.

Instytut Badań Edukacyjnych

Głównym zadaniem Instytutu jest prowadzenie badań, analiz i prac przydatnych w rozwoju polityki i praktyki edukacyjnej.

Instytut zatrudnia ponad 150 badaczy zajmujących się edukacją – pedagogów, socjologów, psychologów, ekonomistów, politologów i przedstawicieli innych dyscyplin naukowych – wybitnych specjalistów w swoich dziedzinach, o różnorodnych doświadczeniach zawodowych, które obejmują, oprócz badań naukowych, także pracę dydaktyczną, doświadczenie w administracji publicznej czy działalność w organizacjach pozarządowych.

Instytut w Polsce uczestniczy w realizacji międzynarodowych projektów badawczych, w tym PIAAC, PISA, TALIS, ESLC, SHARE, TIMSS i PIRLS oraz projektów systemowych współfinansowanych przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Instytut Badań Edukacyjnych

ul. Górczewska 8, 01-180 Warszawa

tel. +48 22 241 71 00 | ibe@ibe.edu.pl | www.ibe.edu.pl

Publikacja została wydrukowana na papierze ekologicznym.

Broszura współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Przygotowano w marcu 2014